

LBRIS

We know
books

Matthew Levering

**TEOLOGIA LUI
ROBERT BARRON**

Traducerea din limba engleză de
Dan Tomuleț

Galaxia Gutenberg
2025

© 2023 by Word on Fire Catholic Ministries. All rights reserved

© 2025 by Editura Galaxia Gutenberg

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului, reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsește penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LEVERING, MATTHEW

Teologia lui Robert Barron / Matthew Levering; trad. din lb. engleză de Dan Tomuleț. Târgu Lăpuș: Galaxia Gutenberg, 2025
ISBN 978-630-337-145-0

I. Tomuleț, Dan (trad.)

2

EDITURA GALAXIA GUTENBERG
435600 Târgu Lăpuș, str. Florilor nr. 11

Tel.: 0723377 599, 0733979 383
Email: contact@galaxiagutenberg.ro
www.galaxiagutenberg.ro

Cuprins

Introducere	9
I. De ce această carte?	9
II. Istoria lui Barron	15
III. Planul lucrării	22
Capitolul 1: Evanghelizarea	27
I. Introducere	27
II. Andrew Greeley	29
III. Robert Barron	53
IV. Concluzie.	81
Capitolul 2: Teocentrismul	83
I. Introducere	83
II. Michel Corbin, SJ.	85
III. Robert Barron	107
IV. Concluzie.	135
Capitolul 3: Cristocentrismul	138
I. Introducere	138
II. Schillebeeckx, Brown și Meier	141
III. Robert Barron	167
IV. Concluzie.	212

Capitolul 4: Tradiția catolică	215
I. Introducere	.215
II. Macintyre și Lindbeck.	.220
III. Robert Barron	.236
IV. Concluzie.	.269
Capitolul 5: Viața morală	272
I. Introducere	.272
II. Stanley Hauerwas	.278
III. Robert Barron	.300
IV. Concluzie.	.338
Capitolul 6: Viața spirituală	340
I. Introducere	.340
II. Richard Rohr	.346
III. Robert Barron	.369
IV. Concluzie.	.410
Concluzie	413
Indici	.429

Mulțumiri

Nu aș fi dispus de timpul necesar scrierii acestei cărți fără sacrificiile făcute de Jim și Molly Perry, care mi-au susținut catedra de la Mundelein Seminary și au fost atât de amabili cu mine în timpul celor zece ani în care am deținut-o. Totuși, nimeni nu s-a sacrificat mai mult pentru a face posibilă această carte decât iubita mea soție, Joy Levering, care mi-a mijlocit binecuvântările lui Dumnezeu: „Te voi lăuda, Doamne, din toată inima, voi vesti toate faptele tale minunate” (Ps 9,1).

Când am propus această lucrare editurii Word on Fire, am schițat structura ei de bază, sub forma câtorva puncte, înaintea episcopului Barron, a pr. Steve Grunow și a lui Brandon Vogt. Au fost de acord să inițiez acest proiect, dar, în mod intenționat, nu mi-au oferit niciun fel de sugestie privitoare la text, motiv pentru care sursele și interpretarea dată scrierilor episcopului Barron în această carte îmi aparțin în întregime.

În privința procesului perfecționării schițelor mele, mă simt în mod deosebit dator față de trei dintre cercetătorii de la Word on Fire: Daniel Seseske, Jason Paine și David Augustine. Fiecare dintre ei, în modalități diferite, a contribuit semnificativ la îmbunătățirea manuscrisului. Jason și David au studiat amândoi teologia cu Reinhard Hütter, la Catholic University of America. David mi-a fost un prieten drag, începând cu anul 2013, când lucra la un master, la Institutul Liturgic de pe lângă Mundelein Seminary. Îngăduiți-mi să mulțumesc și

După cum se va vedea cu claritate, cartea mea adoptă o atitudine apreciativă. Abordarea mea este fundamental expozitivă. Ca instrument analitic, așez opera sa mai ales în contextul teologic, filosofic și exegetic al perioadei sale de formare, care a fost și propria mea perioadă de formare. Folosindu-mă de propriile sale cuvinte cât mai mult posibil și procedând la fel și cu unii dintre principalii săi interlocutori, sper să inaugurez receptarea academică a teologiei sale, într-o manieră fidelă intuițiilor lui și întregii lui opere. Abordarea mea implică inevitabil o proză densă și o anumită cantitate de repetiție.

Pentru că am beneficiat de scrierile lui Barron în perioada studiilor mele doctorale, la sfârșitul anilor 1990, și pentru că am avut privilegiul de a fi colegul și prietenul său, nu sunt un scrib neutru. Ținând cont de ocazionala diferență, admir totuși foarte mult proiectul lui Barron și îl consider crucial pentru misiunea prezentă și viitoare a bisericii. El oferă o serie de repere necesare unui catolicism în mod profund și bogat catolic, fiind totodată ecumenic și contemporan. În opinia mea, viziunea sa teologică exemplifică bunul simț salutar al unui „înțelept care și-a zidit casa pe stâncă” (Mt 7,24) – stâncă Domnului și a Mântuitorului nostru, Isus Cristos.

Capitolul 1

Evanghelizarea

I. Introducere

În interviul luat lui Robert Barron, interviu de dimensiunile unei cărți intitulată *To Light a Fire on the Earth: Proclaiming the Gospel in a Secular Age*, intervievatorul, John Allen, îl descrie ca reprezentând, „pentru catolicismul american de la începutul secolului XXI, ceea ce [Fulton] Sheen a fost la mijlocul secolului al XX-lea.”²³ Sheen a fost un evanghelist extraordinar, cunoscut mai ales pentru faptul de a fi prezentat o perspectivă inspirată și riguroasă din punct de vedere intelectual a catolicismului, în emisiunea sa de televiziune extrem de populară, din anii 1950, *Life Is Worth Living*. Această emisiune de televiziune presupunea aproape în întregime un „Sheen stând în fața unei table școlare de culoare neagră, fără note și fără cartonașe cu însemnări, vorbind despre credință.”²⁴ Allen scoate în evidență anumite diferențe existente între Barron și Sheen, inclusiv faptul că Sheen era mai aplecat spre politic decât Barron. El leagă cele două figuri prin preocuparea lor comună față de evanghelizarea inteligentă și prin abordarea lor pozitivă menită să-i „ajute pe oameni să descopere frumusețea experienței catolice”²⁵.

²³ John L. Allen Jr., introducere la *To Light a Fire on the Earth: Proclaiming the Gospel in a Secular Age*, de Robert Barron și John L. Allen, Jr., New York, Image Books, 2017, p. 1–14, la 2.

²⁴ Allen, p. 1.

²⁵ Allen, p. 11.

Deși Allen începe prin a-l compara pe Barron cu Sheen – o comparație bine întemeiată – Allen înțelege că mai există și o altă comparație utilă: și anume, cea dintre Barron și proeminentul preot și evanghelist al secolului al XX-lea, din Chicago, sociologul Andrew Greeley. Allen arată că, atunci când Barron l-a întâlnit pe Greeley, în 1988, faima și influența acestuia din urmă erau la apogeu. În fiecare vară, timp de un deceniu, Barron și-a petrecut vacanța la locuința de vară a lui Greeley, învățând de la el – scriitor disciplinat și prolific, critic cultural și evanghelist – cum se face o astfel de muncă. Greeley nu știa nimic despre internet, desigur, așa că strategia organizației lui Barron, Word on Fire, nu i se datorează lui Greeley. La sfârșitul anilor 1990, când Barron a început să se gândească la posibilitatea de a face ceva de genul acțiunii Word on Fire, el se afla într-o relație mult mai puțin strânsă cu Greeley. Totuși, impactul lui Greeley asupra lui Barron a fost semnificativ, iar cariera teologică a lui Barron este inseparabilă de slujirea lui la Word on Fire, în calitate de evanghelist. În acest capitol, voi începe prin a prezenta abordarea lui Greeley, înainte de a trece, în detaliu, la viziunea lui Barron asupra evanghelizării.

II. Andrew Greeley

A aborda opera prolifică a lui Andrew Greeley înseamnă a descoperi o minte energică și creatoare, care împinge lucrurile înainte în vremuri dificile. Pentru Greeley, dragostea față de catolicism este axiomatică, în ciuda propriilor sale disensiuni în privința câtorva probleme. În calitate de sociolog, el a respins cu încăpățănare narațiunile declinului catolicismului, argumentând că rapoartele referitoare la pierderea masivă a membrilor au fost greșite. Chiar la sfârșitul anilor 2000, confruntându-se cu scandalul abuzurilor sexuale ale clerului, Greeley a remarcat că, în general, catolicii nu părăsesc biserica. El arată într-o carte publicată în anul 2011 că credincioșii „catolici rămân catolici, în pofida conducătorilor nesatisfăcători și a greșelilor lor monumentale, pentru că iubesc sacramentele, narațiunile și comunitatea.”²⁶ El recunoaște, desigur, că, începând cu generația care a ajuns la maturitate în timpul Conciliului, catolicii autodeclarați au evitat din ce în ce mai mult să participe la liturghie. În Chicago însă, Greeley crede că, în continuare, catolicismul rămâne puternic, deoarece „narațiunile catolice interacționează cu experiențele vieții zilnice – ele sunt împărtășite cu soția și copiii, în urma frecventării unor școli catolice atât de către părinte, cât și de către copil, prin atracția imaginației catolice, prin implicarea în activități parohiale, apartenența la grupuri de prietenie catolice și

²⁶ Andrew M. Greeley, *Chicago Catholics and the Struggles within Their Church*, New Brunswick, NJ: Transaction, 2011, p. 29.

prin acceptarea profesionalismului clerului.”²⁷ Greeley susține că, în măsura în care identitatea catolică se bazează pe narațiuni catolice, cum ar fi istorisirile legate de Isus, Maria, sacramente și așa mai departe, identitatea catolică rămâne puternică. În opinia lui Greeley, biserica ar trebui să afirme în continuare majoritatea regulilor ei, deși ar trebui să acorde cea mai mare parte a atenției sale promovării și relatării narațiunilor proprii, făcând astfel apel la imaginația religioasă catolică și stârnind-o.

Într-o carte publicată în anul 1976, Greeley și-a dezbrăcat hainele de sociolog și a îmbrăcat în mod deschis haina de evanghelist sau de apologet al catolicismului. În această carte, el vorbește despre douăsprezece „taine” (sau poate narațiuni) esențiale pentru credința catolică. Pentru ediția din 2003 a acestei cărți, Cuvântul-înainte a fost scris de Barron. El își amintește că a citit cartea atunci când a apărut pentru prima dată și când el avea doar șaptesprezece ani. Barron consideră că lucrarea cuprinde expresia dată de Greeley teologiei mișcării *Ressourcement*, pe care Greeley a citit-o pe furiș în timpul formării sale la seminar, la sfârșitul anilor 1940 și începutul anilor 1950, când Mundelein Seminary era dominat, în principal, de iezuiți neoscolastici. La fel ca în cazul celei mai bune teologii din categoria *Ressourcement*, afirmă Barron, munca de apologet desfășurată de Greeley realizează două lucruri importante. Mai întâi, el încearcă să pună împreună dimensiunile intelectuale și spirituale ale credinței catolice. El refuză să locuiască în lumea închisă a profesorilor care scriu pentru alți profesori și prea puțin aflați în legătură cu experiența reală, inclusiv cu experiența spirituală. Greeley trece dincolo

de majoritatea teologilor contemporani, sugerează Barron, ocupându-se în mod deliberat de „viața trăită concret”²⁸.

În al doilea rând și în mod corespunzător, Greeley preferă să relateze narațiuni, în loc să argumenteze pur și simplu. „Strategia narativă” a lui Greeley, observă Barron, se potrivește unui autor care dorește să provoace o schimbare în viața spirituală reală a cititorilor săi.²⁹ Barron face legătura dintre Greeley și John Henry Newman în acest sens și, de asemenea, cu William James. Barron îi atribuie lui Newman recunoașterea faptului că, deși „universaliiile pot încânta și informa mintea, numai detaliile – această față, această voce, această persoană, această poveste – pot mișca inima către acțiune și dedicare.”³⁰ La rândul său, William James a făcut dovada iubirii unui pragmatist american față de particularitățile empirice. În loc să argumenteze în favoarea doctrinelor catolice la un nivel abstract, dar fără să pătrundă la nivelul dificultăților și al bucuriilor reale pe care le au oamenii în viața lor, Greeley face efortul conștient de a cerceta anumite vieți de credință și de a explica în mod concret de ce tainele catolice sunt semnificative și adevărate.

Barron își exprimă aprecierea și față de alte aspecte ale abordării lui Greeley. De exemplu, o caracteristică a metodei apologetice folosite de Greeley, pe care Barron o prețuiește, este accentul pus asupra vieții. Potrivit lui Greeley, Dumnezeu este viața infinită și el vrea ca

²⁸ Robert Barron, Cuvânt-înainte la *The Great Mysteries: Experiencing Catholic Faith from the Inside Out*, de Andrew M. Greeley, Lanham, MD, Sheed & Ward, 2003, p. viii.

²⁹ Barron, p. ix.

³⁰ Barron, p. ix.

²⁷ Greeley, p. 52.

poporul său să înflorească din toate punctele de vedere. Păcătoșii se îndreaptă spre moarte, dar Dumnezeu caută să-i aducă la viață. Dumnezeu nu este o forță abstractă sau doar acela care implementează regulile la nivel cosmic, ci este mai degrabă acea iubire vie care se află „în spatele tuturor lucrurilor, împingându-le, trăgându-le și atrăgându-le”³¹. Tot astfel, Barron aplaudă și încercarea lui Greeley de a evita dihotomiile inutile, cum ar fi ispita de a distinge net între afirmarea lui Dumnezeu și afirmarea lumii. Un alt aspect al gândirii lui Greeley, apreciat de Barron, este „sacramentalismul exuberant” al acestuia, care nu trebuie confundat cu optimismul lui față de modul în care stau lucrurile.³² Dimpotrivă, remarcă Barron aprobator, „Greeley insistă asupra întinericului cosmosului și asupra elementelor tragice din viața omului: boala, depresia, relațiile distruse, dezastrele, calamitățile naturale, moartea însăși.”³³ Greeley nu minimalizează niciodată păcatul și moartea, chiar dacă viziunea sa rămâne „comică”, în sensul antic al dramei clasice, întrucât el crede că Dumnezeu va triumfa în cele din urmă. Barron rezumă această dimensiune „comică” a viziunii evanghelice a lui Greeley în felul următor: „Ceea ce [Greeley] vede în ansamblul doctrinei creștine – a creației, mântuirii, cristologiei, mariologiei, trinității, crucii și învierii – este un „Da” exuberant, copilăresc și irepresibil rostit de Dumnezeu.”³⁴

Experiență și teologie

Cu toate acestea, Barron nu acceptă toate aspectele perspectivei lui Greeley. Greeley susține, de exemplu,

³¹ Barron, p. ix.

³² Barron, p. x.

³³ Barron, p. x.

³⁴ Barron, p. x.

că „religia se bazează pe experiența umană”³⁵. În propriile lui scrieri însă, Barron preferă să pună accentul pe strălucirea divină, urmându-l pe Hans Urs von Balthasar, mai degrabă decât pe Karl Rahner. Pentru Greeley, „omenirea făurește religia”³⁶, folosind indiciile divinității, așa cum sunt ele consemnate de experiența umană. În schimb, Barron subliniază acțiunea lui Dumnezeu în privința modelării creștinismului. Greeley descrie narațiunile pascale în felul următor: „Spre deplina lor uimire, urmașii lui l-au experimentat [pe Isus] ca fiind extrem de viu, după ce a murit.”³⁷ Barron nu pune însă accentul pe experiența lor ca atare, ci pe acțiunile lui Isus cel înviat. Greeley susține că primii creștini „nu au folosit argumente elaborate sau sofisticate”, ci, dimpotrivă, „au încercat să împărtășească altora experiența lor” și au apelat la „experiențele Alterității avute de publicul lor, astfel încât să poată arăta că experiența lor cristică validează, confirmă și îmbogățește enorm orice experiență a speranței, bucuriei, iubirii și a sărbătorii pe care o are toată lumea.”³⁸ Pentru Barron, aceste lucruri seamănă prea mult cu Rahner – și prea puțin cu Noul Testament – pentru a fi convingătoare. Greeley insistă că apostolii au oferit cunoștințe practice mai degrabă decât speculative și, prin urmare, că ei nu s-au interesat de adevărul metafizic sau de adevărul istoric în sens modern, ci au fost mai degrabă interesați de un praxis capabil să schimbe viața. Barron susține, însă, că apostolii și-au propus să transmită realitățile istorice și au refuzat să pornească de la experiența umană, fie ca sursă, fie ca măsură a doctrinei catolice.

³⁵ Greeley, *The Great Mysteries*, p. xi.

³⁶ Greeley, p. xi.

³⁷ Greeley, p. xii.

³⁸ Greeley, p. xiii.

Cu toate acestea, Barron consideră și el că experiența constituie o parte centrală și crucială a motivului pentru care oamenii cred în Cristos și se închină lui Cristos, în cadrul bisericii. După cum s-a menționat mai sus, este și el cu fermitate de acord cu accentul pus de Greeley asupra narațiunilor și imaginilor. Putem lua ca exemplu primele rânduri ale cărții scrise de Greeley în anul 1971, *The Touch of the Spirit*. El începe această carte de evanghelizare după cum urmează:

Asumpția fundamentală a creștinismului este că Dumnezeu este nebun. Cel puțin după standardele noastre omenești, divinitatea se comportă într-o manieră jenant de anormală. În vremurile noastre tulburi pentru Biserica Catolică, oamenii nu par să recunoască importanța revelației unui Dumnezeu nebun. Ei își pun mereu întrebarea prostească: „Cu ce suntem noi diferiți de toți ceilalți?” Nefiind capabili să ofere un răspuns, ajung la concluzia că nu există nimic special în revelația creștină.³⁹

În scrierile sale, Barron este și el de acord că Întruparea poate să pară, într-adevăr, „o nebunie”, și că Răstignirea este „aberantă”. Răscumpărarea lumii întregi prin alegerea unui mic popor dintre națiunile, poporul Israel, pare a fi la fel de „scrântită”. Dar, atunci când privim cu mai multă atenție, vedem că așa arată iubirea personală; așa se face cunoscut Dumnezeu cel viu, iubirea infinită dăruitoare de sine, mai degrabă decât prin intermediul

puterii sau prin forță. După cum spunea Greeley, „diferența cu adevărat importantă dintre creștinism și alte revelații [presupunând că acestea există] este pretenția efectivă a lui Isus că dragostea lui Dumnezeu față de noi îl înnebunește.”⁴⁰ Numai un Dumnezeu îndrăgostit la nebunie de creaturile sale (căzute) poate recurge la astfel de excese.

În replică unui îndrăgostit atât de nebun, spune Greeley, oamenii reacționează și ei cu o dragoste nebună. El susține că aceasta este ideea centrală a diverselor istorisiri și pilde din Noul Testament. El comentează mai întâi istorisirea perceptorului Zacheu, care s-a cățărat într-un copac, având doar scopul să-l vadă pe Isus. Dar, atunci când Isus i s-a adresat cu dragoste, Zacheu a răspuns și el făgăduindu-i că va da înapoi toate câștigurile obținute ilicit și că va împărți jumătate din bunurile sale săracilor. Greeley remarcă într-un mod memorabil faptul că, „Dacă Zacheu ar fi fost deștept și perspicace, și-ar fi dat seama că primirea unui rabin ca acesta în casa lui ar putea fi un gest foarte periculos și ar fi găsit tot felul de motive inteligente pentru a spune nu.”⁴¹ Greeley își imaginează că vecinii lui Zacheu l-au considerat nebun. Înainte însă, Zacheu era un om normal, își imaginează Greeley că spuneau acești vecini; dar, odată ce s-a lăsat prins de rabinul Isus, și-a pierdut mințile și nu mai poate acționa respectabil.

Desigur, Greeley continuă derivând niște concluzii destul de unilaterale. După cum se plânge el, „Creștinismul, așa cum a ajuns el până la cei mai mulți dintre noi, este o religie lipsită de spirit. Am încercat să bugetăm timpul Spiritului Sfânt, limităm funcționarea lui

³⁹ Andrew M. Greeley, *The Touch of the Spirit: Virtues for Today's Christians*, New York, Herder & Herder, 1971, p. 9.

⁴⁰ Greeley, p. 10.

⁴¹ Greeley, p. 13.